ҲАММА ШАНБАЛИККА!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

19-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 75 (4534).

15 АПРЕЛЬ ШАНБА 1972 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

«Коммунистик шанбаликлар шунинг учун ҳам жуда катта тарихий аҳамиятга эгадирки, улар бизга ишчиларнинг меҳнат унумини оширишда, янги меҳнат интизомига ўтишда, хўжалик ҳаётининг социалистик шароитларини яратишда онгли ва ихтиёрий суратда ташаббускорлик қилаётганликларини кўрсатмоқда».

В. И. ЛЕНИН.

КОММУНИСТИК МЕҲНАТ ТАНТАНАСИ

Коммунистик жамият барпо этиш йўлида оламшумул-тарихий ғалабаларга эришиб, бутун жаҳонни ҳайратда қолдираётган, ватанпарварлик, меҳнатсеварлик туйғуси тобора мавж ураётган оташқалб, олийҳиммат, олийжаноб халқларимизнинг ажойиб анъаналари борки, улар доим тилларда достон бўлмоқда, қалбларни қувончга тўлдирмоқда. Коммунистик шанбалик ҳам ана шундай анъаналарнинг бири бўлиб, у йилдан-йилга мазмунан бойиб, шаклан такомиллашиб, миқёси жиҳатидан кенгайиб бормоқда. Миллион-миллион ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар ҳаракатида камол топаяпти.

Йилимизнинг 15 апрелида навбатдаги шанбалик ўтказилади. Шу кун совет кишиларининг меҳнат йилномасида яна бир шонли саҳифа бўлади. Аслида у дам олиш куни бўлса ҳам бутун совет халқи меҳнат қучоғига отланади. Бепоён Ватанимизнинг барча шаҳарлари ва қишлоқлари аҳолиси ўз иш постида бўлади. Кексаю-ёш ҳамма меҳнаткашлар саноат корхоналари, транспорт ташкилотларидаги ўз меҳнат жойларида бўладилар, объектлар қурилишини давом эттирадилар, колхоз ва совхозлар далаларида экиш-тикиш билан банд бўладилар. Ҳамма жойда меҳнат симфонияси баралла янграйди.

Халқимизнинг бу ажойиб анъанаси ўзининг ярим асрдан ошиқроқ тарихига эга. 1919 йилнинг 12 апрели — шанба кунидан бошланади. Шу куни ишдан сўнг Москва —Қозон темир йўли Москва—Сортировочная депосининг ишчилари шанбаликка чиқишди. Биринчи жаҳон ва гражданлар урушлари давомида вайрон бўлган халқ хўжалигининг қаддини кўтариш, айниқса темир йўл шохобчаларини, транспорт воситаларини тиклаш зарурати туғилган бир вақтда шу ташаббус вужудга келди. Бир группа темир йўл ишчилари кеч соат 8 дан эрталаб соат 6 гача ҳеч қандай ҳақ олмай ишлашди, паровозни ремонт қилишди. Шундай ватанпарварлик ташаббуси иштирокчилари сафида 15 коммунист бор эди, холос. Лекин бу ҳаракатнинг туғилиши тасодифий ҳодиса эмас эди, унинг чуқур илдизи бор эди. У ҳам Улуғ Октябрь социалистик революциясининг ғалабаси натижасида озод, эркин меҳнатнинг қарор топганлигида эди.

Коммунистик партия ва Совет давлатининг асосчиси Владимир Ильич Ленин жаҳоннинг биринчи социалистик мамлакати пойтахтида бошланган ва кейинчалик барча шаҳар-қишлоқларга кенг тарқалган бу ватанпарварлик ҳаракатининг коммунистик жамият барпо этишдаги ролини чуқур тушунди, унинг иштирокчилари онгидаги шахсий манфаатни умумхалқ манфаатига қурбон қилиш, шахсини эмас, балки кўпчилик манфаатини ҳамма нарсадан юқори қўйиш каби ўзгаришларнинг моҳиятини дарҳол пайқади ва унга юксак баҳо берди.

Улуғ доҳий «Коммунистик шанбаликлар коммунизмнинг амалдаги дебочаси сифатида ғоят қимматлидир» деб юксак баҳо берди. У ишчиларнинг ихтиёрий равишда бепул ишлаш, меҳнат унумдорлигини оширишга қаратилган бу ташаббусининг бутун мамлакат бўйлаб ёйилиши зарурлигини алоҳида таъкидлади, бу ҳаракатнинг келажаги порлоқ эканлигини пайқаган ҳолда уни «Буюк почин» деб атади. «Буюк почин» стахановчилар ҳаракатида, социалистик мусобақалар ва ниҳоят коммунистик меҳнат тантанаси учун бораётган курашда яшамоқда, ривожланмоқда.

Бу йилги коммунистик шанбалик совет халқи КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини амалга ошириш, Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 102 йиллиги ва СССР ташкил топган куннинг ярим асрлик тўйини меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун умумхалқ социалистик мусобақаси беқиёс кенгайган, шу муносабат билан совет кишиларининг ғоявий ва меҳнат кўтаринкилиги ҳар қачонгидан ҳам авж олиб кетган бир вақтда ўтмоқда. Унинг ташаббускорлари ҳам шу москвалик саноат корхоналарининг ишчи-хизматчилари бўлди. Улар бошлаган бу ватанпарварлик ҳаракати бир зумда бутун мамлакат узра қанот қоқиб, областимиз шаҳар-қишлоқларига ҳам кенг ёйилди. Барча завод-фабрикалар, қурилиш, транспорт ташкилотлари, илмий-тадқиқот, лойиҳалаш-конструкторлик, маданий-маиший муассасалар коллективлари, барча қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу ташаббусни маъқулладилар ҳамда қўллаб-қувватладилар. Ҳамма бу ҳаракатга бажонидил қўшилди ва шанбаликда оддий иш кунларидагига қараганда кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришга, аксарият кўпчилик коллективлар шу куни тежаб қолинган хом ашё ва материаллар эвазига ишлашга аҳд қилдилар.

Барча корхона, ташкилот ва муассасаларда шанбаликни пухта ва самарали ўтказиш, унинг оммавийлигини таъминлаш, ҳақиқатан ҳам коммунистик меҳнат байрамига айлантириш учун ҳар томонлама тайёргарлик кўрилди. Бу ватанпарварлик ҳаракатининг моҳиятини кенг меҳнаткашлар оммаси онгига етказиш, шанбаликдан тушган маблағ совет кишиларининг фаровонлигини яхшилашга, айниқса, медицина муассасалари қурилишига сарфланиши ҳақида тушунтириш ишлари олиб борилди.

Бугун областимизнинг салкам бир миллион кишига яқин ишчилари, деҳқонлари, зиёлилари шанбаликда қатнашадилар. Юзларча минг металлурглар ва химиклар, машинасозлар ва кончилар, мебелчилар ва тикувчилар, нонвойлар ва бошқа касб эгалари бўлган ишчилар ўзларининг меҳнат постларида турадилар, дастгоҳлар, агрегатларни бошқарадилар. Улар шанбаликда бир неча миллион сўмлик саноат маҳсулотлари ишлаб чиқарадилар. Бинокорлар муҳим объектлар қурилишини давом эттирадилар. Тушган иш ҳақининг ҳаммаси беш йиллик жамғармасига берилади.

Шаҳарлар ва қишлоқларимизнинг кексаю-ёш барча меҳнаткашлари бугунги коммунистик меҳнат байрамида фаол қатнашиб, бу билан ўзларининг халқимизнинг энг олижаноб, муқаддас анъаналардан бирига, Улуғ Ленин васиятлари ва кўрсатмаларига, у асос солган Коммунистик партияга, коммунизм идеалларига содиқ эканликларини яна бир бор намойиш қиладилар. Шунинг учун ҳамма жойда ишчилар, деҳқонлар, зиёлилар ва ўсиб келаётган ёш авлоднинг коммунистик шанбаликда бир тан, бир жон бўлиб қатнашишларига эришиш, уларнинг унумли ишлашлари учун барча қулай шароитларни яратиб бериш лозим. КПСС XXIV съезди тарихий қарорларини тезроқ амалга ошириш, мамлакатимиз экономикасини юксалтириш, СССР тузилган куннинг 50 йиллигини муносиб тортиқлар билан кутиб олиш юзасидан бораётган умумхалқ курашига муносиб ҳисса қўшган бўладилар.

Шанбаликнинг зўр уюшқоқлик ва кўтаринки руҳ билан ўтишига, унда областимиз ҳар бир меҳнаткашининг иштирок этишига, ҳақиқатан коммунистик меҳнат тантанаси бўлишига эришайлик.

Ҳамма коммунистик шанбаликка!

ДОҲИЙМИЗ В. И. Ленин коммунистик шанбаликда.

Рассом М. Соколов ишлаган расмдан репродукция.

◆ Бир қарич ер бўш қолмасин, гектарларнинг тўла бўлиши учун курашайлик.

● *Экиш агрегатлари тўхтовсиз ва унумли ишлатилсин.*

◆ Чигит экиш билан бир йўла ерни ўғитлаб кетиш—мўл ҳосил гарови эканлигини унутманг!

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ЧИГИТ ЭКИШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 14 АПРЕЛГАЧА БЎЛГАН

МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — бир кунлик ўсиш, учинчи стун — мавсум бошидан бери (процент ҳисобида).

Юқори Чирчиқ	11,8	91,7
Оққўрғон	13,6	74,0
Ўрта Чирчиқ	16,0	70,8
Бўка	12,2	64,5
Бекобод	11,7	64,0
Янгийўл	12,9	61,7
Пискент	14,6	57,5
Область бўйича	13,3	62,6

Ўрта Чирчиқ районидаги «Полярная звезда» колхозида чигит экиш қизғин. Кокхозчилар экишни 3-4 кун ичида тамомлаш учун техникадан моҳирлик билан фойдаланмоқдалар. Суратда: ўртоқ Николай Ли бошлиқ бригадада сўнгги гектарларга уруғлик чигит қадамоқдалар.

А. Абалян фотоси.

ТЎЛА ГЕКТАРЛАР ҲОСИЛ ҚИЛАМИЗ

Ўтган йили баракали хирмон кўтардик. Ҳосилдорлик гектар бошига тўрт центнердан ошди. Шу сабабли даромад ёмон бўлмади. Бу йилги ниятимиз янада катта. Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг 50 йиллиги шарафига фидокор колхозчиларимиз, азамат механизаторларимиз ҳосилдорликни гектар бошига олти центнердан оширишга қарор қилганлар.

Ҳосилни деҳқон ердан олади, ер элни боқади. Лекин, ҳамиша ҳам биз ернинг қадрига етавермаймиз. Баъзан исрофгарчиликка йўл қўямиз, хирмонларимизга барака киритадиган кўпгина ҳосилдор ерлар бефойда ётади. Натижада кўп бригада ва звеноларда гектарлар тўла бўлмай қолди. Ҳосилдор ер ҳисобига кирадиган бир талай ер карта четларида, дарахтлар тагида, кераксиз йўл ва ариқлар, зовурлар тагида қолиб кетади. Кейинги йилларда колхоз ва совхозларда бундай ҳолга қарши кураш кучайтирилди. Биз ҳам колхозимизда кейинги йилларда тўла гектар учун курашаётирмиз.

Мираҳмад Мирзааҳмедов бошлиқ бригадада 700 метр узунликдаги эски зовур бир талай ерни эгаллаб, картани иккига бўлиб ётар эди, яқинда у кўмиб ташланди. Бригаданинг пахта майдони икки гектарга кенгайди, тўла гектар ҳосил қилинди.

Шунингдек, Ҳамроқул Ҳамдамов бошлиқ сабзавотчилик бригадасида 200 метр узунликдаги эски зовур ҳисобига бир гектар ер қўшилди. Эсонбой Умаров бошлиқ бригадада эса эски йўллар, уватлар ҳисобига пахта майдони 1,5 гектар кенгайди.

Бундан ташқари, мутлақо фойдаланилмай ётган қўриқ ва қир ерларни ўзлаштириб, ерга ер қўшиш учун ҳам алоҳида аҳамият берилмоқда.

Колхозимизда план бажарилмаган йил йўқ ҳисоб. Бироқ, ҳосилдорлик жиҳатдан ҳали мақтана олмаймиз. Бултур 1500 гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 25 центнердан ҳосил олинди. Йўлдошхўжа Эргашхўжаев бошлиқ бригадада илгари сира план тўлмас эди, бултур эса ҳар гектар ердан 33 центнерга етказилиб ҳосил етиштирилди. Камол Зиёвуддинов бошлиқ кам ҳосилли бригадада ҳосилдорлик 29 центнерга етди.

Ҳосил чигит навига ҳам боғлиқ. Шунинг учун биз бу йил 713 гектар ерга «Тошкент—2» навли чигит экаяпмиз. Шундан 423 гектар майдонга 90х20 ва 290 гектар ерга 60х60 схемасида чигит экилади.

Колхозимиз аъзолари ўз зиммаларига олган юксак мажбуриятни сўзсиз бажариб, мўл ҳосил учун пухта замин яратиш мақсадида чигит экишни тезроқ ва сифатли ўтказиб олиш, барча майдонларда чигитни тўла ва тезроқ ундириб олиш, чинакам тўла гектарлар ҳосил қилиш учун курашмоқдалар.

Абдуқул ХОЛИҚУЛОВ,
Пискент районидаги Охунбобоев номли колхоз раиси.

ҒАЛЛАЗОР МАЙСАЛАРИ

Ўзбекистон деҳқонлари кўкламги буғдой ва арпа экиш планини ошириб бажардилар. Улар 116 минг гектар ерга ана шу экин уруғини сепдилар. Республиканинг энг катта ғаллакор области — Самарқанд баҳори ғаллазорларни салкам 1,5 баравар кенгайтирди.

Ҳозир ғаллакорлар 821 гектар майдондаги асосий кузги ғаллани парвариш қилишга бутун кучларини сарф қилмоқдалар. Мутахассислар кузги ғаллазорларни такрорий равишда кузатиб чиқдилар. Кузатиш натижаларига қараганда, одатдан ташқари қаҳратон қиш сабабли нобуд бўлди, деб ҳисобланган ғаллазорларнинг учдан бир қисми кўм-кўк майса билан қопланди.

Кўпгина ғаллазорлар устида қишлоқ хўжалик авиацияси самолётлари сузиб юрибди. Улар ёрдамида кузги ғаллага минерал ўғит сочилмоқда. Тракторлар ҳам кечаю-кундуз далада ишламоқда. Юз минг гектардан ортиқ ер бороналанди, энди бутун майдонда муҳим агрономия тадбирларини ўтказиш мўлжалланмоқда.

Ҳозир Ўзбекистондаги ғаллазорларда майсалар шохлай бошлади, энг жанубдаги Сурхондарё областида эса майсалар найча ўрашга киришди.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ НАВ

Бекобод районидаги 2-«Далварзин» совхозида республика чорвачилик илмий-тадқиқот институтининг селекциячилари чиқарган «Узбекская — 100» серҳосил маккажўхори нави экила бошлади. Бу нав гектар бошига 700 центнердан зиёд кўк поя ёки 70 центнердан зиёд дон беради. Мана бу маккажўхоризор янги истиқболли навни кўпайтиришга ёрдам беради.

Ҳозир 2-«Далварзин» совхозида ва Тошкент областининг бошқа хўжаликларида маккажўхори беда ва қанд лавлаги билан аралаш қилиб экилмоқда. Бу йил маккажўхори экиладиган майдонлар асосан Оҳангарон, Пискент ва Бўка районларида қарийб 1000 гектар кенгаяди.

(ЎзТАГ).

Н. В. ПОДГОРНИЙНИНГ ТУРКИЯДА БЎЛИШИ

АНҚАРА, 13 апрель. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний бугун Туркия республикасининг президенти Ж. Сунай билан расмий музокараларни тамомлагандан кейин Анқарадан Измирга жўнаб кетди. Н. В. Подгорнийни ва Совет Иттифоқидан борган бошқа меҳмонларни аэродромда Ж. Сунай ва бошқа расмий кишилар узатиб қолдилар.

ИЗМИР, 13 апрель. (ТАСС). СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари бугун Измирга келишди. Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни аэродромда Измир вилоятининг губернатори Намиқ Камол Шентурк, бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

ЎЛКАМИЗДА КАТТА ҲАШАР

Биз коммунистик меҳнат ғалабасига эришамиз. (В. И. ЛЕНИН)

ШАНБАЛИК ТАРИХИДАН

ИНСОНИЯТнинг фаровон ҳаёт, тўқ турмуш ҳақидаги асрий орзу-умид, тилак ва истакларининг ҳаёлдан ҳақиқатга айланишида ёрқин саҳифа очган Улуғ Октябрь социалистик революцияси ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг ҳар бир жабҳасида бўлганидек, жамият аъзоларини қайта тарбиялаш, уларни эркин ижодкорлар қилиб етиштириш каби ғоят муҳим ва айни вақтда мураккаб масалани ҳам назарий ва амалий жиҳатдан ҳал қилди. Коммунизм идеалларига содиқ бўлган кўпмиллатли социалистик жамият бунёдкорларини тарбиялаб вояга етказди.

Ёш Совет ҳокимияти учун ғоят мураккаб ва қийин давр — гражданлар урушининг ғоятда кескинлашган, ички ва ташқи аксилинқилобий кучларнинг доимий қаршиликлари авж олган бир даврда меҳнатга янги ижтимоий муносабат шакллари пайдо бўлаётган эдики, уларга диалектик материализм нуқтаи назаридан баҳо бериб, социализм тузумини мустаҳкамлаш ва жамият аъзоларини коммунистик дунёқараш руҳида тарбиялаш йўлида танлаб олиш ғоят муҳим ва зарур эди.

1919 йилнинг апрель ойида Москва—Қозон темир йўли Москва—Сортировочная депоси ишчилари ташаббуси билан бошланган буюк почин — шанбалик янги ижтимоий ҳодиса сифатида дарҳол В. И. Лениннинг диққатини тортди. Бу ҳодисанинг социалистик жамиятни қуриш борасидаги аҳамияти доҳийнинг машҳур асари «Буюк почин»да ўз ифодасини топди.

Коммунистиқ шанбалик Социалистик жамият аъзоларининг оммавий суратда меҳнатга коммунистик муносабатда бўлишини ёрқин кўрсатувчи тарихий факт бўлганлиги билан, инсоннинг онгли равишда ўз шахсий манфаатини коллектив жамият манфаатидан устун қўйганлиги билан ҳам характерлидир. В. И. Ленин коммунистик шанбаликларнинг кенг меҳнаткашлар оммасини коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялашдаги аҳамиятига юксак баҳо бериб, «бу мисли кўрилмаган ғоят муҳим бошланишдир, бу — буржуазияни ағдаришга қараганда хийла қийинроқ, хийла муҳимроқ, хийла асослироқ, хийла қатъийроқ ўзгаришнинг бошланишидир», деган эди.

Коммунистчасига ишлаш ва яшаш учун кураш ғоятда кучайган бир шароитда социалистик жамиятнинг яширин ва ошкора душманлари коммунистик шанбаликнинг истиқболини менсимай унга шубҳа назари билан қарадилар. В. И. Лениннинг таъбири билан айтганда «кичкина тувакчага ўтқазилган баҳайбат дарахт» деб кулдилар. Меҳнаткашлар оммасини умумхалқ ишидан чалғитишга ва бу билан социализм қурилишига путур етказмоқчи бўлдилар. Бироқ, уларнинг асоссиз даъволарини кенг жамоатчилик олдида фош қилиб ташлаш учун атиги бир йил ҳам керак бўлмади.

ФИКРИМИЗНИ исботлаш учун биргина Москва шаҳрида бўлиб ўтган шанбаликларнинг ўсиш динамикасини кўрсатиш кифоядир. Агар 1919 йил, май ойидаги ўтказилган шанбаликда 781 коммунист қатнашиб, партиясизлар қатнашмаган бўлса, 1920 йил апрель ойидаги шанбаликда 13771 коммунист ва 16246 минг партиясиз қатнашган («Правда» газетаси, 1920 йил, № 9).

Масаланинг диққатга сазовор томонларидан яна бири шундаки ,коммунистик шанбаликда кенг меҳнаткашлар оммаси — ўсмирлар, хотин-қизларнинг иштироки тобора ортиб борди.

РКП(б) Марказий Комитетининг ташаббуси билан 1920 йилнинг майида ўтказилган коммунистик шанбалик ҳар жиҳатдан тарихий аҳамиятга эга бўлди. Жойларда коммунистик шанбаликнинг бир йиллигига бағишланган концерт-митинглар бўлиб ўтди, лекторийлар уюштирилди, шанбалик қатнашчиларининг чиқишлари ташкил қилинди. Москвада якшанба куни чиқадиган газетанинг ўрнига «Правда», «Известия», «Экономическая жизнь», «Беднота» газеталари ҳамда «РОСТА» редакцияси ходимларининг кучи билан бир кунлик «Первомайский субботник» газетаси чиқарилди. Бу шанбаликда В. И. Ленин бевосита иштирок этди.

1920 йил шанбалигини Ўрта Осиёнинг ҳозирги республикалари, жумладан Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам уюшқоқлик ва меҳнат кўтаринкилиги билан кутиб олдилар.

Коммунистик шанбаликнинг Тошкент шаҳрида, хусусан, эски шаҳарда ўтказилганлиги тўғрисида ўша давр матбуоти қуйидагича фикр баён этган:

«БИРИНЧИ МАЙ ТОНГИ ОТДИ. БУ КУН БУТУН ЭСКИ ШАҲАРДАГИ БУТУН ХАЛҚ УЮШИБ КУНЛИК МЕҲНАТ УРДУСИ ТАШКИЛ ЭТА БОШЛАДИЛАР. ...ҲАР КИМНИНГ ЮЗИДА СЕВИНЧ, РУҲИЙ КУТАРИНКИЛИК БИЛАН ИШГА БОШЛАДИЛАР. КОМИССИЯЛАР ТОМОНИДАН 2 ГА (ИШ) ҚИЛИШ ТАЙИН ҚИЛИНГАН БЎЛСА ҲАМ ХАЛҚ КЕЧГАЧА ИШЛАБ, БИТМАЙ ҚОЛГАН ИШЛАРИНИ КЕЧАЛАРИ ВА ҲАМ ЭРТАСИГА ИШЛАБ БИТИРДИЛАР. МАЙ ШАНБАЛИГИ ИККИ КУН БЎЛИШИ КЕРАК ЭДИ, ДЕБ АФСУС ҚИЛДИЛАР, ШУНДАЙ БЎЛСА-ДА УМУМИЙ ИШЛАРИМИЗ БУ КУНДА ТАМОМАН ТУГАЛЛАНИБ, БАЪЗИ МАҲАЛЛАЛАРДА СОАТ 2 ДАН КЕЙИН ИШ ТОПОЛМАЙ БЕКОР ҚОЛГУВЧИЛАР БЎЛДИ. БИЗНИНГ ХАЛҚИМИЗНИНГ АҲВОЛИ РУҲИЯСИГА ҚАРАБ, ЙИЛДА БАҲОР ВАҚТИДА 2 МАЙ КУНИДА, ОКТЯБРЬ ОЙИДА ИККИ КУН УМУМИЙ ИШЛОВ ҚОНУНИ КИРИТИЛСА, ЯХШИ БЎЛАР ЭДИ» (Иштирокиюн» 1920 йил, 14 май, № 95).

Коммунистик шанбаликлар Совет Ўзбекистонининг ижтимоий-иқтисодий ҳаётида, жумладан, феодал турмушнинг барча ярамас иллатларига қарши ва социалистик турмуш маданияти учун кураш олиб бориш жараёнида муҳим тарбия воситаларидан бири бўлди, Ленинча дўстлик, пролетар интернационализми туйғуларини қарор топтириш, хуллас, социалистик ва коммунистик ҳаёт нормаларини меҳнаткашлар онгига сингдиришда беқиёс даражада аҳамиятли роль ўйнади. Республикамизда коммунистик шанбаликлар маълум календарь кунларидагина эмас, балки меҳнат коллективларининг имкониятига мувофиқ (масалан, ишдан кейин, шанба, жума, якшанба) бўлган кунларда ўтказилган. Бу даврларда уюштирилган шанбаликларнинг характерли томонларидан бири шундаки, улар ишлаб чиқариш унумдорлигини кўтариш билан бир қаторда ижтимоий-синфий масалаларни кундалик воқеа-ҳодисалар билан бирга қўшиб олиб борди.

Коммунистик шанбаликлар социалистик жамият аъзоларининг оммавий қаҳрамонлигини ифодаловчи социалистик мусобақаларга асос солди. РКП (б)нинг IX съездида В. И. Лениннинг таклифи билан меҳнат мусобақаси тўғрисида қарор қабул қилиниб, унда мусобақанинг меҳнат унумдорлигини кўтарувчи муҳим восита эканлиги алоҳида таъкидланган эди.

В. И. Ленин буржуазия идеологларининг капиталистик жамиятдаги мусобақаларни оғиз кўпиртириб мақташлари билан бир қаторда, социализм мусобақаларни сўндиради деб аюҳаннос солишларининг туб сабабларини фош этиб ёзган эдики, «Социализм мусобақани сўндирмайдигина эмас, балки аксинча, уни ҳақиқатан кенг, ҳақиқатан оммавий кўламда ишга солиш учун, меҳнаткашларнинг ҳақиқатан кўпчилигини шундай иш майдонига тортиш учун биринчи марта имкон берадики, улар бу иш майдонида ўзларини кўрсата оладилар, ўзларининг лаёқатларини ўстира оладилар, талантларини юзага чиқара оладилар, бу лаёқат ва талантлар эса халқда тўлиб -тошиб ётибди, аммо капитализм буларни минглаб ва миллионлаб эзиб, янчиб, бўғиб келган эди» (В. И. Ленин, 26-том, 416—419 бетлар).

Социалистик мусобақалар коммунистик меҳнат бригадаларига асос солди. 1968 йилда биргина Ўзбекистонда 673 мингдан кўпроқ киши коммунистчасига меҳнат қилиш сафига қўшилди, 89 корхона ва ташкилот, 15.877 бригада, 3600 дан ортиқ цех, бўлим ва участка коммунистик меҳнат коллективи номини олиш шарафига муяссар бўлди.

Коммунистк шанбалик ҳозирги кунда ҳар бир меҳнат коллективининг меҳнатга коммунистик муносабатини қай даражада эканлигини равшан кўрсатадиган мезон бўлиб қолди.

Ҳ. ҚУДРАТУЛЛАЕВ,
ўзбек совет энциклопедиясининг катта илмий муҳаррири.

МЕҲНАТ БАЙРАМИ

Ватанимиз пойтахти Москвадаги бир қатор илғор саноат корхоналари коллективлари шу йилнинг 15 апрелида Бутуниттифоқ коммунистик шанбалиги ўтказиш юзасидан бошлаган ташаббусларини бутун совет халқи қизғин кутиб олди ва қўллаб-қувватлади. «Главташкентстрой»га қарашли қурилиш трестлари, бинокорлик саноати корхоналари ва автохўжалик коллективлари ҳам Коммунистик шанбаликни юксак савияда ўтказиш, уни ҳақиқатан ҳам коммунистик меҳнат байрамига айлантириш учун пухта тайёргарлик кўришди. **Коммунистик меҳнат байрамида Тошкент қурувчиларидан 30 минг 600 киши қатнашади. Шу кунги жўшқин ва фидокорона меҳнат кунида шаҳримизнинг юзлаб қурилиш объектларида ярим миллион сўмликка яқин қурилиш-монтаж ишлари бажарилади.**

«Главташкентстрой»га қарашли «11-Висотстрой» тресги бинокорлари Коммунистик шанбаликка чиқиш ташаббусига биринчилар қатори қўшилдилар.

Коммунистик шанбаликда трестимиздан 1300 га яқин бинокор қатнашади. Шу куни трестимизга қарашли ҳамма объектларда жумладан, Бош универсал магазин, ўн етти қаватли кооператорлар уйи, газ саноати илмий-тадқиқот институти лабораторияси корпуси, 16 қаватли редакциялар уйи каби объектларда баракали иш бажарилади. Ҳаммаси бўлиб 20 минг сўмликдан зиёд қурилиш монтаж ишлари адо этилади.

Меҳнат Қизил Байроқ орденли 159-трест қурувчилари ҳам Коммунистик шанбаликка якдиллик билан чиқишади. Шу куни трестнинг энг долзарб қурилиш объектларида 91 бригадага уюшган ҳолда икки мингдан ортиқ бинокор зарбдор меҳнат вахтасида туриб ишлайди. Трест бунёдкорлари камида 35 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришга аҳд қилишган. Трестга қарашли 4-темир-бетон буюмлар заводининг меҳнат аҳли шу куни саксон кубометр бетон, 20 кубометр қоришма, беш тонна арматура тайёрлаб, қурилиш объектларига жўнатади. Ана шу кунги 3001 сўмлик иш ҳақини тўққизинчи бешйиллик жамғармасига топширишга қарор қилинди.

Саноат корхоналари бошқармасига қарашли 1-темир-бетон буюмлари заводи коллективи шанбалик кунида Тошкент қурилишларига 400 кубометр йиғма темир-бетон маҳсулотлари етказиб бериш иштиёқида меҳнат қилади. Шу куни ҳаммаси бўлиб 11 минг сўмлик бинокорлик материаллари ишлаб чиқарилади. Буларнинг ҳаммаси йил бошидан бери тежаб қолинган хом ашё, материал ва электр энергия ҳисобига бўлади. Ишлаб чиқаришда бевосита иштирок этмаган инженер-техник ходимлар ва хизматчилар завод территорияси ва теварак-атрофида кўкаламзорлаштириш ҳамда ободонлаштириш билан шуғулланадилар, икки юз туп дарахт ва 500 туп гул кўчатлари ўтқазилади, 70 тонна темир-терсак йиғилиб «Вторчермет» пунктларига жўнатилади.

Шу куни 2500 дан ортиқ шофёрлар қурилиш объектларини бинокорлик материаллари билан таъминлашади. Ҳаммаси бўлиб 41 минг сўмлик иш бажарилиб, 12 минг сўмлик иш ҳақи тўққизинчи бешйиллик жамғармасига ўтказилади.

«Главташкентстрой»нинг барча қурилиш ташкилотлари ва саноат корхоналари коллективлари СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги шарафига ўтказиладиган бу йилги меҳнат байрамида иқтисод қилинган материаллар ҳисобига меҳнат қилиб ,иш ҳақларини бешйиллик жамғармасига ўтказишга аҳд қилишган. Ҳеч шубҳа йўқки, главташкентстройчилар Коммунистик шанбаликни зўр меҳнат кўтаринкилиги билан ўтказадилар.

Р. УМАРОВ,
«11-Висотстрой» тресги касаба союз комитетининг раиси.

БУТУНИТТИФОҚ коммунистик шанбалик меҳнат байрамига айланди. Умумхалқ хашарида саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари, Олий ва ўрта ўқув юртлари, муассасаларнинг коллективлари иштирок этмоқда. Юқоридаги суратда Тошкент шаҳар советининг ўқув комбинати комсомол-ёшлари Дўстлик кўчасида манзарали дарахт кўчатлари ўтқазмоқдалар.

— Мактабимизни боққа айлантирамиз. — Янгийўл районидаги Менделеев номли 75-мактаб ўқувчилари ана шундай шиор остида хашарга чиқдилар.

А. Абалян фотолари.

БЕШ ЙИЛЛИК ФОНДИГА

Карнай-сурнай, оркестрларнинг шўх, қувноқ садоси, кўчакўйларга, бинолар пештоқига осилган умумхалқ ҳашарига чорловчи ранг-баранг алвонлар Янгийўлга байрам тусини беради.

Ҳамроҳимиз — шаҳар партия комитетининг инструктори Николай Поддубний билан завод, фабрикаларни айланамиз, қурувчилар ҳузурида бўламиз. Ҳаммаёқда меҳнат кўтаринкилиги. Ишчи-хизматчиларнинг аксарияти тежаб қолинган ҳомашё ва материаллар ҳисобига ишлашга бел боғлашган. Николай Васильевич йўл-йўлакай шаҳар меҳнаткашларининг шанбаликда бажарадиган ишлари ҳақида ҳикоя қилади.

Шаҳримиз саноат корхоналари СССР ташкил топган куннинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш мақсадида зиммаларига оширилган мажбурият олишган. Жумладан, шанбаликни намунали ўтказиб, 15-апрелни том маънода меҳнат байрамига айлантиришга бел боғлашган. Улар жаъми 450 минг сўмлик саноат маҳсулоти ишлаб чиқарадилар.

Пахта заводи ишчи-хизматлари 25 тонна момиқ ишлаб чиқаришади. Қандолатчиларимиз эса 75 тонна ширинликларни эл дастурхонига тортиқ этадилар.

Гўшт-мой комбинати меҳнатчилари ҳам ўз зиммаларига оширилган мажбурият қабул қилишган. Улар ички имконият ва резервларни ҳисоблаб чиқиб 13,5 тонна колбаса маҳсулотлари, 143 тонна ўсимлик мойи, 34 тонна совун ва бошқа маҳсулотлар етиштиришади.

Шаҳарда машҳур пойафзал фабрикасидамиз. Станоклар одатдагидек ўз маромида гувиллайди. Пойафзалчилар ўз режалари ҳақида шундай дейишди.

— Шанбаликда ҳар кунига қараганда баракали меҳнат қилишга бел боғлаган эдик. Бугун биз 5800 жуфт турли хил оёқ кийимлари тикамиз, минг тупдан ортиқ дарахт ва гул кўчатлари ўтқазамиз ҳамда иш ҳақининг маълум қисмини бешйиллик фондига топширамиз.

Шаҳарда турар-жой ва маъмурий бинолар қурилишида ҳам меҳнат булоғи қайнайди. Бунёдкорлар фақат тежаб қолинган қурилиш материаллари ва электр энергияси ҳисобига ишлайдилар. Улар шанбаликда 30 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажарадилар.

Мактаб ўқувчилари, комсомол-ёшлар ҳам умумхалқ ҳаракатида бир ёқадан бош чиқариб иштирок этадилар. Кичкинтойлар 60 тоннадан ортиқ металл-лом йиғиб, В. И. Ленин номли Бекобод металлургия заводига етказиб беришмоқчи.

— Бир сўз билан айтганда, — дейди ҳамроҳимиз пировардида — шанбаликдан тушган 35 минг сўм пул бешйиллик фондига топширилади, шаҳримиз кўчалари, хиёбонлари янада чирой очади, барча ирригация шохобчалари тартибга келтирилади.

Я. САЛИМОВ.

ҚИЗИЛ ШАРҚЧИЛАР

Завод даргоҳига қадам қўйиш билан беихтиёр ўша оловли йилларни, Октябрь инқилобининг шиддатли дамларини хотирлаймиз. Чунки, бир вақтлар «Қизил шарқчилар» номи билан машҳур бўлган заводимиз ишчилари революция душманларини даҳшатга солган эдилар. Шу корхонанинг «Шарқ революциясининг бешиги» деб аталиши ҳам бежиз эмас, албатта.

Инқилоб кезларида завод гудогининг наъраси Тошкент меҳнаткашларини революция душманларига қарши қуролли қўзғолонга даъват этган эди. Ўшандан буён унинг янгроқ овози ҳар бир меҳнаткаш қалбига яқин бўлиб қолди. Шонли байрамларда, тарихий маросимларда унинг овозини эшитиш завод ишчилари учун анъанага айланиб қолди.

Коммунистик шанбалик ўтказиладиган 15 апрель тонгида завод ишчилари ва қолаверса бутун тошкентликлар инқилоб дарғаси бўлган тарихий гудок овозини яна бир бор эшитишга муяссар бўладилар. Анъанага кўра коммунистик шанбалик заводда ана шу гудок садолари билан бошланади.

Завод ишчилари умумхалқ хашарини намунали ўтказишга қизғин тайёргарлик кўришди. Корхона шанбаликни ўтказишнинг умумзавод штаби ташкил қилинди.

Шанбалик кунида тежалган электр қуввати ҳисобига ишлаймиз, шу куни 42 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Бундан ташқари, минг тупдан кўпроқ мевали ва манзарали дарахт кўчатлари экилади, Янги гулзорлар ташкил қилинади. Йўл ва йўлаклар, хиёбонлар, цехлар ва бошқа ҳамма иш жойлари тартибга келтирилади. Тепловоз ва вагон цехларининг ишчилари шанбалик куни юқори унум билан ишлаш мақсадида қўшимча мажбуриятлар қабул қилдилар. Тепловоз цехи ишчилари «ЧМЭ—2» маркали бир тепловозни, вагон цехи ишчилари эса битта пассажир вагонини сифатли қилиб ремонтдан чиқаришга сўз бердилар.

Ўз имкониятларини ҳисобга олган бошқа цехларнинг коллективлари ҳам хашар куни бажариладиган ишлар кўламини белгилаб олдилар. Пўлат қуйиш цехи коллективи 20 тонна пўлат қуйилмаси беради. 1 минг 700 дона тормоз колодкалари тайёрланади. Бундан ташқари, тепловоз ва электровозлар учун кўплаб эҳтиёт қисмлар тайёрланади. Шанбалик иштирокчиларининг унумли меҳнат қилишлари учун ҳамма шарт-шароитлар вужудга келтирилади. Ошхоналарда мазали таомлар тайёрланади. Бадиий ҳаваскорлар тўгарагининг қатнашчилари ўзларининг янги ўрганган куй ва қўшиқлари билан хашарчиларни мамнун этадилар.

Завод цехларида ташкил қилинган штаб аъзолари ҳам намунали иш олиб бормоқдалар. Жумладан, иккинчи механика цехининг шанбаликка кўрган тайёргарлик ишлари ибратлидир. Цехда ҳар бир ишчига шанба куни қандай ишни бажариши белгилаб берилган. Цех бўйича 15-апрель куни камида 3 минг 300 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Ундан ташқари цех биносини, унинг атрофларини тозаланади. Дарахт кўчатлари ва гуллар экилади. Бунинг учун ўрик, олма, шафтоли, узум ва гул кўчатлари тайёрланди. Ишчиларнинг ҳаммаси шахсий мажбуриятлар олишган. Масалан Қодиров, Усмонов, Дунаев, Тахтаев ва бошқалар шанбалик куни ҳар қачонгидан кўра яхшироқ меҳнат қиладилар. моҳир токарь Василий Иванович Дунаев уч детал ўрнига тўрт детал, Ғафур Усмонов 4 детал ўрнига беш детал тайёрлашга ваъда берди. Ўлчовчи Наим Темирхонов эса шу куни 8 та тепловоз буксасини ва 4 та редуктор корпусини аниқ ўлчаб беришга қарор қилди.

Цехда ишлаётганларнинг кўпчилигини ёшлар ташкил қилади. Улар ҳам ўз устозлари билан ёнма-ён туриб, шанбалик кунида зарбдорларча меҳнат қилиш иштиёқидалар.

И. БАТРОВ,
Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти заводи директорининг ўринбосари, шанбалик ўтказувчи штаб бошлиғи.

ҚУРУВЧИЛАР АҲДИ

«Средазтрансстрой»га қарашли 295-қурилиш-монтаж поездининг прораби Икром Исломов бошчилик қилаётган қурувчилар коллективи ҳозир пойтахтимиздаги Шумилов станциясида маъмурий бино қурмоқдалар.

Қўли гул бинокорлар КПСС-нинг XXIV съезди қарорларидан руҳланган ҳолда иш юритиб, тўққизинчи бешйилликнинг биринчи йили планини 120 процент уддаладилар. Бинокорлар бешйилликнинг иккинчи йили дастлабки квартал планини ҳам муддатидан олдин бажардилар. Улар ўз ички имконият ва резервларини ҳисоблаб чиқиб, зиммаларига янада оширилган мажбурият олишган.

— Участкамизда,— дейди Икром Исломов,— тўртта бригада мавжуд. Улар СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига меҳнат вахтаси эълон қилиб, 15-апрелда якдиллик билан коммунистик шанбаликда иштирок этишга қарор қилдилар. Қизил шанбаликда тежаб қолинган материаллар ҳисобига 2600 сўмлик қурилиш-монтаж ишлари бажарилади ва шу кунги иш ҳақи бешйиллик фондига ўтказилади.

Э. ТУЛАГАНОВ.

ЭСТАФЕТА ИШОНЧЛИ ҚЎЛЛАРДА

Бизда яхши одат бор: бирор юмуш чиқиб қолса, ҳамма бир ёқадан бош чиқариб, ишга киришади.

Москвалик ватанпарварларнинг 15 апрелда коммунистик меҳнат шанбалигини ўтказиш ҳақидаги ташаббусларига маориф ходимлари ва ўқувчилар ҳам якдиллик билан қўшилдилар. Улар мактабнинг сўлим боғини барпо этиш учун мевали ва манзарали дарахтлар экдилар. Турли анвойи гул кўчатлари ўтқазилди. Кўчатлар билан таъминлашда «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхози бизга яқиндан ёрдам берди.

Биз ҳам оталиқ хўжаликка ўз ёрдамимизни аямаймиз. Мана, бугун мактабимиз ўқувчиларининг бир группаси колхоз далаларидаги шанбаликда актив қатнашадилар, колхозчи ота-оналари билан ёнма-ён туриб, меҳнат завқини сурадилар.

Мактабимизнинг ўзида ҳам шанбалик уюштирилади. Бунинг учун биз отрядлар бўйича бажарилиши лозим бўлган ишларни белгилаб чиқдик. Синфхоналар, коридорлар, устахона ва фан кабинетлари ювиб тозаланади, мактаб боғида ҳам анчагина ишлар бажарилади.

Коммунистик шанбалик яқинлашиб келаётган яна бир шодиёнага уланиб кетади. Ленин номли Бутуниттифоқ пионер ташкилотининг шонли ярим асрлик тўйини ўқувчиларимиз ҳам ўқишда, ҳам жамоат ишларида яхши кўрсаткичларни қўлга киритган ҳолда кутиб оладилар.

Ғани ҚОДИРОВ,
Калинин районидаги 26-ўрта мактабнинг директори.

ДЕҲҚОН ҒАЙРАТИ

Шу кунларда колхозимиз деҳқонлари беш йилликнинг иккинчи йили план ва топшириқларини муддатидан илгари бажариш юзасидан бошланган умумхалқ социалистик мусобақасида актив қатнашиб дала ишларини қизғин тус олдирмоқдалар. Пахтакорлар яхши ишланган майдонларга барака уруғи ташлашмоқда.

Деҳқонларимиз 1500 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 28 центнердан ҳосил кўтаришга аҳд қилганлар. Эрта баҳордан экиш кампаниясига пухта ҳозирлик кўрилди. Далаларга маҳаллий ўғит чиқарилди. Тупроқнинг унумдорлигини ошириш соҳасида анчагина ишлар қилинди. Чигит экиш тобора қизғин тус олаётган шу кунларда колхозимизнинг Қобил Тўрахўжаев, Ўрмон Аъзамхонов, Тўлан Мусурмонқулов, Чирмон Аъзамхўжаев бошлиқ бригада далаларида дала ишлари намунали олиб борилмоқда.

Бу йил колхозимиздаги 290 гектар майдонга кенг қаторлаб чигит ташланади. Бу майдонлардан олинадиган ҳосилдорликни гектар бошига 5—6 центнерга кўтариш учун ҳозирдан бошлаб қатор тадбирлар амалга ошириляпти. Чигит экишни қисқа муддатда тугаллашга ҳаракат қилаётган пахтакорларимиз бугун ўтказиладиган коммунистик шанбаликда ҳам қатор ишларни амалга оширишга аҳд қилдилар. Шанбаликда тракторларнинг иш унуми янада оширилади. Колхозчилар далада баҳор ишларини қизитиш, колхоз марказида кўчаларни тартибга келтириш, ариқ ёқаларига мевали ва манзарали дарахт кўчатлари ўтқазиш ишларини бажарадилар. Қишлоғимизнинг янада кўркам бўлиши учун бутун куч сарфланади.

М. ТЎРАХЎЖАЕВ.
Оққўрғон районидаги «Коммунизм» колхози раиси.

Адабиёт ва санъат

БАҲОР ИЛҲОМЛАРИ

ҚИШЛОҚ ЙЎЛИДА

МОВИЙ ҚИШЛОҚ

Тип-тиниқ осмон,
Оддийгина чим босган кўча.
Қадам қўйсам унга ҳарқачон,
Ҳаёлларга ботаман пича!
Оддийгина шу кўчадан мен
Такрор-такрор ўтганман,
ўртоқ.
Менга азиз ва бисот эрур —
Бундаги ҳар гиёҳу-япроқ.
Кўчада бор туёқ излари
Ва арава қолдирган ариқ.
Назаримда кўнгил ҳислари —
Шу тупроқ кўчага
қоришиқ!
Шаҳарларга элтмас бу кўча,
Тик тоғларга боради холос.
Фақат унда ўзгача кеча,
Фақат менда ўзгача ихлос!
Яёв юрсанг ундан чарчамай,
Ҳеч чарчамай юраверсанг, ҳа,
Бошлаб юрар сени қуёш, ой,
Ортда қолар кўп бекат, даҳа.
Бир томонда шовуллайди сой,
Бир томонда боғлар шовуллар.
Боғлар бағри туганмас чирой,
Япроқларда нурлар ловуллар.
Бу кўчадан оқ тонг чоғида
Қирга ўтган чангитиб пода.
Томчи шабнам гул япроғида,
Майсаларда ухлар шаббода.
Шаббодага тутсанг лабингни
Қўшиқларнинг таъмин
сезасан.
Қояларга очсанг қалбингни,
Қанотларда учиб кезасан.
Ташна бўлсанг, йўл узра
чўпон —
Пиёлада тутади қимиз.
Бунда баланд тип-тиниқ
осмон,
Ҳамда кўпроқ осмонда юлдуз!
Тоғ сувига юзларингни бир
Пишиб-пишиб ювиб олсанг,
гар,
Сув баҳона — бўласан асир.
Қишлоқ боқар сенга
жилвагар...
Юраверсанг шу чим кўчадан,—
Сени ажиб боққа элтади.
Кўксинг каби баланд қояли,
Тик чўққили тоққа элтади!
Оддийгина шу чим кўчадан
Қадам ташлаб кетяпман бу
дам.
Бошим узра тип-тиниқ осмон,
Елкам узра ёшарган олам!

ТУЛҚИН.

ОҚШОМ

Қизлар ўчоқларга қалайди
олов,
Борлиққа чўкади сирли
сукунат.
Яйловда лолалар бамисли
ялов,
Аста тебранади ям-яшил
кўкат.
Қуёш олисларда бир парча
олов,
Қишлоқ гўзаллиги дилни
этар ром.
Кўчани гавжумлик эгаллар
дарров,
Атрофга оҳиста қуйилади
шом.

Озод ХУШНАЗАРОВ.

ШИРИН ҲАЁЛ

Ҳаёлларим учар сен томон,
Ўз сеҳрига олгандай қўшиқ,
Бахтим бўлиб куласан ҳамон,
Ҳаётимга сен шодлик қўшиб.
Ҳаёллардан бўлиб мен масрур,
Отланаман йўлга шу асно.
Учрашганда ва лекин ғурур,
Бош эгишни истамас асло.
Ҳаёлларга бераман дашном,
Койинаман ўзимдан-ўзим.
Тилга келмас ҳеч қандай
калом,
Яна сўзсиз қайтаман шу зум.
Лекин умрим ўткинчи эмас,
Олдиндадир мен кутган иқбол.
Алдамаса мени фақат бас,
Ошно бўлган бу ширин ҳаёл!..

Шоҳида УМАРХУЖАЕВА.

КЎХЛИК КЎКЛАМ

Юртим бўйлаб, шаҳримни безаб
Ёзди баҳор гулдор қанотин
Гул кўпирган боғларда кезар,
Асалари шимиб гул тотин.
Гулдай яшнар шаҳрим жамоли,
Баҳор унга бермоқда сайқал.
Гўё Тошкент баҳор мисоли
Шарқ кафтида яшнаган ҳайкал.

В. Таран фотоэтюдлари.

ФАРЗАНД АЛЛАСИ

Ширин уйқудасиз, азиз онажон,
Содда чеҳрангизга термулиб қолдим...
Мен учун қадрдон, ўша, жонажон,
Нурли чеҳрангиздан бир бўса олдим.
Шу дам ҳаёлимни сезгандек ногоҳ,
Чеҳрангизда балқди майин табассум.

Наҳот ҳисларимдан бўлиб, сиз огоҳ,
Ширин тушлар кўриб, ётибсиз маъсум.
Ширин тушлар кўринг меҳрибон она,
Фарзандлар бахтини ўйларсиз мудом...
Сизга шеър битаман, жўш уриб илҳом.
Менчи умрингизга бўлиб парвона,

Соҳиба АБДУЛЛАЕВА.

ОРЗУ УФҚЛАРИ

Ҳикоя

Болалик йилларим эди.

Катта тупроқ йўл ёқасидан шарқираб саёзгина анҳор оқарди. Соҳилда тиззага етиб қолган кумуш ранг ялпизлар, турли майса-гиёҳлар гуркираб ўсиб ётарди. Бу ерда ниначи, капалак, тиллақўнғиз, асалари ва бошқа ҳашаротлар ғужғон ўйнашиб, гўзал ёз созини чертардилар. Қишлоғимиздаги болалар билан эртадан кечгача шу ерда, анҳорнинг бўтана сувида худди итбалиқлар галасидек, чўмилардик, қизиб ётган тупроқда ағнашиб мириқардик. Қуёшнинг чарақлаши, анҳорнинг шарқираши, боғлардаги қушларнинг чағир чуғури, ҳаммаси бизнинг шўхлигимизга жўр бўлар эди.

Лекин, қишлоғимизда «Толиб тажанг»деган бир телба йигит бўларди. У доим ичиб юрар, болаларни қўрқитар, баъзан қувончимизни ҳам чил-чил қилар эди.

Орамизда Камол турли ўйинларни, қизиқ-қизиқ нарсаларни ўйлаб топарди. Бир куни у тупроқда қуёшга тобланиб ётаркан, бизга қараб деди:

— Болалар, лойдан уйча ясаймизми?.. Анҳор бўйида чиройли боғча ҳам қиламиз...

— Бўпти! — дейишди болалар бараварига. — Бўпти, уйча ясаймиз!..

Йўл четида тупроққа қорнини бериб ётган болалар ирғиб туриб кетишди.

Камолга эргашиб ҳаммамиз анҳор бўйига тушдик. У ҳар биримизга иш тақсимлаб берди:

— Акбар, сен анҳор четидан лой олиб бериб турасан... Сен-чи, Шокир, лойни тупроққа қориб, менинг ёнимга тахлайверасан... Дамир билан Анвар уйнинг устига ёпадиган ёғоч, хашак топиб келишади. Уйни мен ўзим қураман, — деди у катталардек салмоқ билан.

— Бўпти, бўпти! — дедик қувонч билан баравар чуғурлашиб.

Бир зумда ҳамма ишга киришиб кетди. Акбар анҳор четидан лой олиб, Шокирга узатар, у эса тупроққа қориб, пишитиб, Камолга тайёрлаб берар эди. Мен билан Анвар ғурли шох-шабба ва хашак келтириб, лойдан қурилаётган уйча ёнига уябошладик.

Кун тушдан оғганда уйчамиз битди. Деворларини, дераза ва эшиги четларини қум билан суваб, силлиқ қилиб юбордик. Кейин атрофни тозаладик. Уйчамиз жуда чиройли чиқди: баланд, кўркам, томлари шоҳсупадик кенг... Уни яна ҳам чиройли бўлсин деб, қиёқ ўтдан беш-олти жойига тарновлар қўйдик. Уйча олдини боғ қилиб, унга турли ўт-ўланлардан «ниҳол»лар ва «гул»лар экиб ташладик. Қуёш ботай деяётганда уйчамиз ҳам, боғчамиз ҳам тайёр бўлди. Буларни кўриб севинчимизни ичимизга сиғдиролмасдик: кун бўйи ҳориб-чарчаб ишлаганимизни ҳам, қорнимиз очиб кетганини ҳам унутиб юбораёзгандик.

Бироқ, бу қувончимиз узоққа чўзилмади: пастдан, жар томондан Толиб тажанг кўринди. У таёғини орқа белига тираб олиб, ўзича ашула айтиб келарди. Ҳаммамиз у томонга қараб, қўрқинч ва ҳайратда қотиб қолдик. Чунки, Толиб тажанг биз тенги кичик болаларни кўрганда ажинага ўхшаб хунук ҳаракатлар қилар, таёғи билан бизни урмоқчи бўлиб қувлар эди. Шунинг учун қишлоқдаги болалар уни кўриши билан тумтарақай бўлиб қочишарди.

Бу сафар қочишга улгуролмадик. У баҳайбат қадамлар ташлаб, ҳайбат билан олдимизга етиб келди.

— Ҳа, чумчуқлар! — деди у оғзини ланг очиб. — Нима қиляпсанлар?.. Кетларинг бу ердан!..

Ҳаммамиз қочишга шайланган бўлсак ҳам, қимир этмай туравердик. Уйчамиз гўё бизни бу ерга ипсиз боғлаб қўйгандек эди. Уни ташлаб қаёққа кетамиз.

Камол Толиб тажангга зимдан ҳумрайиб қаради-да:

— Кетмаймиз! — деди.

Тажанг бу кескин жавобдан ҳайрон бўлиб, Камолга бақрайиб қолди. Унинг кўзларида чўғ ёнаётгандек эди. Ҳаммамиз қўрқинч билан орқага тисарилдик. Шу пайт тажанг анҳор бўйидаги чиройли уйчамизни кўриб қолди. У худди қутурган бўридек сакраб пастга тушди-да, энгашиб уни томоша қилди, кейин нимагадир тиржайиб, бирдан ғалати кулиб юборди:

— Ваҳ-ҳа-ҳа!.. Чумчуқлар, чумчуқлар! — хириллаб гапирди у. — Уйчами бу, боғчами бу?.. Ваҳ-ҳа-ҳа, ваҳ-ҳа-ҳа...

Тажанг оёғини баланд кўтариб, уйчамизнинг томига бир тепди. Ҳаммамиз устимиздан биров совуқ сув сепгандек сесканиб кетдик. Уйчамиз кунпая-кун бўлган эди. У яна ер тепиниб, таёғи билан чиройли «дарахт»лар ўсиб ётган боғчамизни пайҳон қилиб ташлади. Биз чидолмай, ҳаммамиз бараварига йиғлаб юбордик. Толиб тажанг бесўнақай кулганича жўнаб қолди.

Мен ўша куни кечаси бузилган уйчамизни ўйлаб, сира ухламадим, кўзим илинганда ҳам хўрсиниб-хўрсиниб қўяётганимни сезардим...

Эртаси куни яна ҳамма болалар анҳор бўйида тўпланишиб, ўйинимизни бошлайвердик: чиройли уйчалар, дарахтзор боғча хиёбонлар қилдик. Нимаки қурсак, уни эртами-кечми Толиб тажанг келиб бузар, вайрон қилиб кетарди.

... Энди ўша кунларни ўйласам кулиб қўяман: бола қалби нозик бўларкан-да. Лойдан қурилган уйчани телба бир одам бузса, беҳуда йиғлаб юрган эканмиз. Ўша пайтда, минг доно яратган мўъжизани, бир нодон яксон қилиши мумкин, деган ҳаёт ўгитини билмас эканмиз.

Катта йўл ёқасидаги эски ўша анҳор четларига энди бетон ётқизилган, суви ҳам шарқирамай, сокин оқади. Канал ёқаси бўйлаб кетган йўл асфальтланиб, кафтдек теп-текис бўлган. Мен шу ердан ҳар ўтганимда селгиган тупроқ ҳиди, майса-гиёҳлар ҳиди, бўтана анҳор ҳиди, ялпиз ҳиди, терлаб-пишиб лой уйча қурган болаликдаги ўртоқларимнинг ҳиди димоғимни қитиқлагандай бўлади, уларни қўмсаб, атрофга аланглайман. Улар йўқ, улар ҳар қаерда ҳаёт қувонч-ташвишлари билан овора бўлиб юришгандир...

Толиб тажангни ҳам кўргим келади, лой уйчамизни бузганини эслаб, ҳозир ҳам ундан кўнглим ранжийди. Ўзимга-ўзим оҳиста гапириб, тасалли бераман. Нима ҳам дердим: лой уйчалар бузилди,аммо одамларнинг уйи, тинч яшаб турган одамларнинг уйи бузилмасин, дунёнинг ҳеч қаери вайрон бўлмасин, дейман. Ҳамма жойдан экин экилиб бўрсиллаган тупроқ ҳиди, барра гиёҳлар ҳиди, соғлом одамлар ҳиди, ялпизлар ҳиди гупуллаб келиб турсин, дейман!

Тўлқин РАСУЛЕВ.

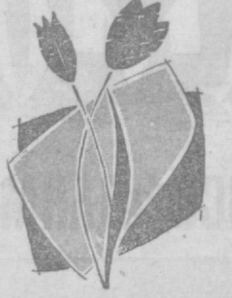

ГУЛЧЕЧАКЛАР

Аслида бу йилги апрель ойини март ойи деб ҳисобласак тўғрироқ бўларди — ахир момоқалдироқлар гумбирламасдан, илиқ ёмғир-у, дўллар шатирламасдан, осмонда камалак ёйи ёйилмасдан келган баҳор, баҳорми?

Мана энди кечиккан кўкламимиз «икки ойлик иш планини» шошилинч равишда қисқа муддатда бажаришга киришди.

Хандалакдай жойни туртиб чиқадиган «чўтир қиз» қўзиқоринлар, ҳуснбузар чиқмасин деб «сомбреро» кийиб олган саҳро замбуруқлари ва французларнинг севимли «оқ телпакли» шампиньон қўзиқоринлари март ойида чиқмасдан мана энди момақалдироқларнинг овозидан уйғониб бош кўтаришяпти.

Олдинги йиллари 8 март байрамига совға бўлиб очиладиган лола ва қизғалдоқлар эндигина дала ва адирларимизни эгаллаб, гул шайдоларини кутяпти. Лоланинг умри бойчечакнинг умридай қисқа — шу ғанимат баҳор кунларида табиат оғушига бориб терсангиз армонда қолмасдингиз.

Шунда кўзингизга, албатта, олдин ловуллаб ёнаётган лолалар тушади — шошилманг уни олишга! Унинг панасида ўзини кўз-кўз қилишдан уялиб турган ғунча лолага бир назар ташланга! Майли кўзингизга иссиқ кўринганларидан бир — иккитасини ўзинг,, аммо бир боғ бедадай гулдаста қилманг — бу гул эмас, бу пичан, уни бекангизга эмас, эчкингизга беринг!

Ари ҳамма гулларга қўниб кўради — аммо болга қараб ёпишади. Сиз ҳам кўзингиз билан «қўниб» чиқинг-у, дилингиз билан теринг.

Гуржистоннинг табиблари қадимги замонларда оғриқни қолдирадиган ажойиб «дори»ни билишар экан. Уруш майдонидан оғир жароҳатланиб келтирилган йигитнинг дардини ва фарёд чекишини тўхтатиш учун йигитнинг олдига шу қишлоқнинг энг гўзал соҳибжамол қизларидан бирини хизматга қўйишар экан. Бундай гўзаллик олдида ўзининг йигитлик шаънига доғ туширишдан ўлимни афзалроқ кўрган жангчи қанча қийналса ҳам дардини билдирмас экан, оҳ-воҳини ҳам ичига ютар экан.

Гулнинг ҳам соҳибжамолдай ҳислати бор. Гул бор жойда можара ва оғир сўзлар чиқмайди—ўрнини табассум ва хушмуомалалик эгаллайди. Чунки гўзаллик бор жойда фақат яхши ниятлар, интилишлар ва изланишлар пайдо бўлади, рўёбга чиқади.

Агар омадингиз келмай севган гулингизга учрамасангиз хафа бўлманг — ҳеч бўлмаса саватингизни қўзиқорин, ялпиз, қоқиларга тўлдирарсиз, ё майсазорлар устида жаранглаб қўнғироқ чалаётган сўфитўрғайнинг сайрашини, ариқ, кўллар бўйидаги қурбақаларнинг баҳорги «наво»сини эшитиб келарсиз — қулоғингиз шаҳар шовқинидан дам олади, асабингиз ором олади.

Ғ. ЖЎРАЕВ.

ОПЕРА ШИНАВАНДАЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

КПСС XXIV съезди ҳисобот докладида санъатдан ҳар доим баҳраманд бўлиб туриш ҳар бир кишининг шунчаки шахсий иши бўлиб қолмасдан, балки ўз келажаги олдидаги, жамият олдидаги бурчи эканлиги қайта-қайта таъкидлаб ўтилди.

Бу борада Ўзбекистон Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва Ўзбекистон маданият министрлиги қабул қилган қатор тадбир ва кўрсатмалари муҳим аҳамиятга эгадир. Бу тадбирлар ўзбек опера санъатининг янада ривожланиши, янги-янги опера асарларининг яратилиши, ижрочи кадрларнинг етишуви, ижодий коллективларнинг янада мустаҳкамланиши учун катта имконият яратади.

Театр саҳнасидан А. Козловскийнинг замонавий мавзуда ёзилган «Тановар» номли балети мустаҳкам ўрин олди. Атоқли рус композитори О. П. Бородиннинг машҳур «Князь Игорь» операси қайта тикланди. Ҳозирги кунда ёш композитор Рашид Ҳамроевнинг «Номаълум киши» операсини саҳнага қўйиш ишлари жадал давом этаётир.

Театр авторлар билан ишлашни яхшилаш, ижодий коллектив доирасини кенгайтириш, ижрочилик савиясини ошириш, репертуарни бойитиш тадбирлари билан бир қаторда опера санъати шинавандалари билан доимий ва йил сайин ўсаётган алоқани мустаҳкамлаш соҳасида ҳам катта ишлар қилмоқда.

Ўтган 1971 йил бошида театр спектаклларини Тошкент область шаҳар ва районларидан 20 минг томошабин кўрган бўлса, бу йил февраль ва март ойларида 27 мингга яқин томошабин келиб кўрди.

Шуни ҳам қайд қилиш керакки, узоқ-яқиндан келган томошабинларга яхши маданий хизмат кўрсатишнинг хилма-хил формалари йўлга қўйилмоқда. Уларга спектакль бошланишидан олдин миллий опералардан ариялар, қўшиқлар ижро этилади, балет мазмунига оид тушунтириш лекциялар асар авторлари ёки музикашунослар, режиссёрлар томонидан ўқиб берилади.

Опера театри коллективларининг республикамиз айрим область, район ва қишлоқларига чиқиб тураётганлиги, таниқли санъат усталарининг корхона ва қурилишлардаги коллективлар билан, дала меҳнаткашлари билан ўтказаётган учрашувлари республикамиз кишиларининг маданий қизиқишларини янада шакллантиришга ёрдам бермоқда.

И. О. АЗИМОВ,
Алишер Навоий номидаги Давлат Академик Катта театрининг бош администратори.

✦ ЯҚИНДА Чирчиқдаги химиклар маданият саройи ижодий коллективи драматург Анатолий Алексиннинг «МЕНИНГ АКАМ КЛАРНЕТ ЧАЛАДИ» спектаклини саҳналаштирди. Суратда: шу спектаклдан бир кўриниш.

П. Валиев фотоси.

НОДИР МИНИАТЮРАЛАР

Ўрта Осиё, жумладан, ўзбек халқининг буюк шоири, олим ва мутафаккирлари асарларининг қўлёзмасига моҳир мусаввирлар томонидан зийнат берилган. Кейинги йилларда ана шундай миниатюрали қўлёзмаларга бўлган қизиқиш ва уни ўрганиш анча кучайди, Алишер Навоий номли адабиёт музейининг қўлёзмалар фондида сақланаётган қўлёзмаларга ишланган миниатюралар фикримиз далилидир. Лекин ҳали кўпгина миниатюрали қўлёзмалар, жумладан, улуғ шоир ва мутафаккир Алишер Навоийнинг беш достони жамланган қўлёзма миниатюралари олимларимиз томонидан махсус ўрганилмаган. Биз шуларнинг баъзилари хусусида тўхталмоқчимиз.

Қўлёзма нақшлар билан зийнатланган ўнбеш тамғали қора чарм муқовада. Текст новвот рангли, юпқа жилоли қўқон қоғозига йирикроқ настаълиқ хатида қора сиёҳда ёзилган. Сарлавҳалари эса қирмизи сиёҳда битилган. Асосий текст икки устунда ва ҳар саҳифанинг юқори, қуйи ва ён ҳошияларига қиялатиб жойлаштирилган. Қўлёзма 429 варақдан иборат. Ҳар бир саҳифадаги асосий текст ва ҳошия текстлари бошидан охирига қадар гуллар билан зийнатланган зарҳал жадвал ичига олинган. Қўлёзма баъзибир бетларида учрайдиган доғларни ҳисобга олмаганда, умуман, яхши сақланган. Унинг 1240 ҳижрий, яъни 1824 мелодий йилда Мулла Рўзи исмли, Котиб тахаллусли киши томонидан кўчирилганлиги қўлёзма охиридаги колофондан маълум:

Бу беш ганж панжшанба бўлди
тамом,
Чекилди варақ ганжига
вассалом.
Амир амридин хатни дилкаш
ёзиб,
Чу наққош чин ҳарф нақшин
сезиб,
Тамом айлади гарчи чекти
таъаб,
Оти — Мулло Рўзи, Котиб —
лақаб
Китобат қилиб муддати рўзғор,
Жаҳон ичра қўйди наҳуш
ёдгор.
Савол этсалар тарихдин ани,
Мингу иккиюз қирқ эди
тарихи.

Бизнингча, Мулло Рўзи Қўқон хони Умархон ва унинг ўғли Алихон замонасининг хушхат котибларидан бири бўлса керак.

Қўлёздамаги достонлар мазмунининг энг ҳаяжонли ўринларига мос ҳолда мусаввар томонидан 46 та расм ишланган. Расмлардан 8 таси «Лисон-ут-тайр», 8 таси «Фарҳод ва Ширин», 7 таси «Лайли ва Мажнун», 10 таси «Сабъаи сайёр», 13 таси «Садди Искандарий» достонларига бағишлангандир. Қўлёзмага ишланган 46 миниатюранинг биронтасида ҳам рассомнинг номи кўрсатилмаган. Бизнингча, бу миниатюраларни Косон шаҳрида яшаб ижод этган Муҳаммад Амин Косоний ишлаган бўлиши керак, чунки бу даврда яшаб ижод этган бошқа бирор мусаввир бўлганлиги ҳақида ҳеч қандай маълумотларни учратмадик.

XIX асрда ислом динининг реакцион таъсири остида китобларга расм ишлаш ғоятда камайиб кетган бир ҳолда Навоийнинг мазкур қўлёзмадаги беш достонига ишланган расмлар ҳар жиҳатдан алоҳида аҳамият касб этади. Биз учун масаланинг яна ҳам муҳимроқ томони шундаки, ўтмиш асрларда Навоий достонлари ичида энг кам расм ишлангани «Лисон-ут тайр» бўлган. Бизга ҳозир «Лисон-ўт тайр»нинг жаҳон қўлёзма фондларидаги нусҳасидан биттасигина маълум. Модомики, шундай экан, Фарғона водийсида яратилган «Лисон-ут тайр» миниатюралари Шарқ санъатини ўрганиш нуқтаи назаридангина эмас, балки улуғ шоир Навоийнинг фалсафий достонига бўлган қизиқиш ва достоннинг янги-янги лавҳаларига ишланган оригинал расмлар нуқтаи назардан ҳам тарихий ва илмий аҳамиятга моликдир.

Қўлёзмага ишланган бу миниатюралар XIX аср I ярмида Қўқонда ҳам тасвирий санъат анъаналари давом этганлигининг исботидир.

«Лисон-ут-тайр»га ишланган бу расмлардаги ортиқ даражадаги соддалик, композицияларнинг схематизми, одамлар шаклини чизишдаги ғайри мутаносиблик, нарсаларнинг ҳажм ва бўёқларининг чекланганлиги нуқтаи назаридан мазкур миниатюралар XIXасрда миниатюра санъатининг инқирозга юз тутганини кўрсатса, иккинчи томондан ислом динининг ҳар қандай тазйиқи ва тақиқлашига қарамай мазкур расмларда ўзбек халқининг санъатга бўлган қизиқиши, унинг бадиий даҳоси ўз аксини топган.

Навоийнинг мазкур қўлёзмадаги беш достонига ишланган 46 та расм, шу жумладан «Лисон ут-тайр» достонидаги расмлар XIX аср миниатюра санъати тарихининг ўзига хос бир намунаси сифатида алоҳида аҳамиятга эга.

Шарофат ҚАМБАРОВА.
А. Навоий номли адабиёт музейининг илмий ходими.

ДУНЁ ОВОЗИ
чет эл хабарлари

КРАКОВДА ЛЕНИН КУНЛАРИ

ВАРШАВА (ТАСС).

Совет ва поляк кинематографчилари Ленин тематикасига бағишлаб яратган «Ленин Польшада», «Учқундан аланга», «Барҳаёт Ленин» ва бошқа фильмлар Краков шаҳридаги кўпгина экранларга чиқарилди. Бу ерда анъана тусини олган Ленин кунлари бошланди.

Ана шу кинофестиваль билан Краковда Ленин кунлари декадаси очилди, революцион қўшиқ концертлари Краковда ўтказиладиган Ленин кунларида мароқли янгилик бўлади. Шаҳардаги студентларнинг клублари ана шу концертларни қўйиб берадилар.

УРУШ ҲАРАКАТЛАРИ

ХАНОЙ, 13. Қўшма Штатлар самолётлари Вьетнам Демократик Республикасига бугун эрталаб, Тханьхоа вилоятидаги аҳоли зич бўлган районларга ёпирилиб ҳужум қилишди.

Вьетнам информация агентлигининг хабар беришича, ВДР ҳаво ҳужумига қарши мудофаа жангчилари Американинг тўрт самолётини, шу жумладан «В—52» типидаги битта бомбардимончи самолётини уриб туширганлар. Шундай қилиб, деб таъкидлайди агентлик қўшма Штатлар уруш йиллари мобайнида ВДР осмонида 3.472 самолётидан ажралди.

ЛОНДОН, 13. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари денгиз соҳилидаги Америка — Сайгон қўшинларининг бир қанча ҳарбий базаларига бугун ракета ёғдирдилар. Данангдаги аэродромни ўққа тутиш натижасида тўрт самолёт ва вертолёт ишдан чиқарилди. Рейтер агентлигининг мухбири Сайгондан ана шуни хабар қилди.

НОРОЗИЛИК БИЛДИРИБ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС).

22 ёшли америкалик матрос Ж. Найлс АҚШнинг Шарқи-Жанубий Осиёдаги агрессиясига қарши норозилик билдириб, «Мидуэй» авианосецини ташлаб кетди. Пентагон «Мидуэй» авианосецини Жанубий Вьетнам соҳилларига юборган эди.

Ж. Найлс Беркли шаҳрида (Калифорния штати) ўтказилган матбуот конференциясида «мен ўз эътиқодимга кўра авианосец экипажи олган буйруқни бажаришда иштирок эта олмайман» деб айтди.

БЕЛГРАДДА МАТЧ БЎЛМАЙДИ

ГААГА, 14 апрель. (ТАСС мухбири). Борис Спасский ҳамда америкалик Роберт Фишер ўртасида шахмат бўйича жаҳон чемпиони номини олиш учун бўладиган матчнинг биринчи ярми илгари белгиланган шаҳар — Белградда ўтказилмайди. Халқаро шахмат федерацияси (ФИДЕ) секретариатининг баёнотида шу ҳақда хабар берилади.

Баёнотда 20 мартда ФИДЕ ва СССР, АҚШ, Югославия ҳамда Исландия шахмат Федерациялари вакиллари ўртасида тузилган шартноманинг барбод бўлиш тарихи эслатиб ўтилади. Ихтилоф Фишернинг қўшимча молия талаблари оқибатида юзага келган эди.

ФИДЕ СССР ва АҚШ шахмат федерацияларига тузилган шартномага риоя қилиш ниятн борлигининг исботи учун 35 минг доллардан гаров беришни илтимос қилиб мурожаат қилди. Бунга СССРдан дарҳол ижобий жавоб олинди. АҚШдан олинган (икки кун кечикиб) жавоб салбий бўлди. АҚШдан келган телеграммада янги музокаралар олиб бориш талаб қилинди.

Матчнинг Белград қисмини ташкил этувчилар бу ҳақда ФИДЕга хабар бериб, ўзларининг матч ўтказишдан воз кечганликларини айтдилар.

Шундай қилиб Р. Фишер Белграддаги матчни барбод қилди. Ваҳоланки, у Белградни ўзи учун маъқул бўлган шаҳарлар рўйхатининг биринчи ўринга қўйган эди. Бу матчнинг Исландияда бўладиган иккинчи қисмининг ҳам автоматик суръатда ўтказилмаслигига сабаб бўлди.

СТУДЕНТЛАР СОЮЗИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ КОММУНИСТ САЙЛАНДИ

ЛОНДОН (ТАСС).

500 минг аъзони бирлаштириб турган студентлар миллий союзининг конференцияси кўпчилик овоз билан коммунист Дигби Жексни яна ўзининг раиси қилиб сайлади. Бошқа бир коммунист — Жефф Стейни — фронт союзининг хазиначиси қилиб қайта сайланди.

СЕНАТОР Э. КЕННЕДИНИНГ ДАЪВАТИ

ВАШИНГТОН (ТАСС).

Демократ-сенатор Эдвард Кеннеди Вьетнамдаги можарони тинч йўл билан бартараф этиш учун АҚШ ҳукуматини Париждаги музокараларни бошлаб юборишга яна даъват этди. Кеннеди АҚШ ҳукумати Вьетнамдаги ҳозирги танглик учун масъулиятдан қочиб қутила олмайди, деди.

ТОҒ СИЛЖИМОҚДА

ТЕҲРОН (ТАСС).

Эрон жанубида ер ости силкинишлари давом этмоқда. Зилзила натижасида вайрон бўлган Гир ва Карзин манзилгоҳлари районида ер ости силкинишларининг кучи 5—6 баллгача бормоқда. Теварак-атрофдаги тоғлардан катта-катта тошлар кўчиб тушмоқда, тоғ силжимоқда.

«Эттилоат» газетасининг хабарига қараганда, зилзиладан кейин Гир ва Карзин районидаги 6 минг, аҳолидан салкам 50 кишигина тирик қолган.

ДУНАЙ дарёсига қурилган янги Эржебет кўприги Венгрия пойтахтининг энг диққатга сазовор манзили, Будапешт аҳолисининг ғурури ҳисобланади. Суратда: янги кўприкнинг умумий кўриниши. МТИ—ТАСС фотоси.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Спорт

ЧАВАНДОЗЛАР БАҲСИ

Ўрта Чирчиқ районидаги от заводида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети совринн учун чавандозлик мусобақалари бошланди. Мусобақанинг биринчи куни қатнашчилар очилиш совринн учун баҳслашдилар. Унда 13 спортчи қатнашди. Биринчи разрядли чавандоз Элдор Бучков «Грач» лақабли отда юксак маҳорат кўрсатди. У барча тўсиқлардан муваффақият билан ошиб ўтди ва энг кам штраф очко олиб, биринчи ўринни эгаллади.

Мусобақанинг иккинчи куни шахсий биринчиликда Бережнов тўсиқлардан 1 минут 30,8 секундда ошиб ўтиб, ғолиб чиқди. Иккинчи ўринни ундан уч секунд орқада қолган тожикистонлик Ситов, учинчи ўринни эса Тожикистоннинг яна бир вакили Кулбаков эгаллади. Умумкоманда ҳисобида ҳам Тожикистон ССР чавандозлари биринчи бўлишди. Улар 3 минут 18,8 секунд натижа кўрсатишди (25 очко). 22 очко тўплаган республикамиз терма командаси иккинчи, туркманистонликлар учинчи, Тошкент области чавандозлари тўртинчи ўринни олишди.

Давра ичида ўрнатилган 12 та тўсиқдан ошиб ўтиш мусобақалари ғоят қизиқарли бўлди. Бунда республикамиз терма командасининг аъзоси Руслан Абзалов «Арарат» оти билан энг яхши қатнашди. У ҳамма тўсиқлардан ошиб ўтди ва спорт мастери номзоди унвонига тенг натижа кўрсатди. Иккинчи ўрин Василий Бережновга, учинчи ўрин эса Ўзбекистон терма командасининг аъзоси 18 ёшли Алихон Азизовга тегди.

ПРАГА. ЧССР — СССР хоккейчилари учрашуви. Бу суратни ҳаваскор фотомухбир Ҳ. Носиров телеэкран олдида лентага туширган.

СИНИЧИНА ЧЕМПИОН

Аёл шашкачилар ўртасида мамлакат биринчилигининг сўнгги туридагина чемпион аниқланди. «Политотдел» колхозига тўпланган қишлоқ шашкачилари ўртасида латвиялик «Варпа» жамиятининг аъзоси, мастерликка номзод Альбина Синичина бу фахрий номни қўлга киритди. У 8,5 очко тўплади. Ғолибдан ярим очко орқада қолган Л. Агафонова (РСФСР, «Урожай») иккинчи бўлди. Литвалик мастер Н. Маркявичене 7 очко билан учинчи фахрий ўринни эгаллади.

Е. ЧЕРКАССКИЙ.

ЧАҚМОҚ

ШУ ҲАМ ИНСОФДАНМИ

Жиянимиз «Чақмоқ»! бизнинг томонга бир келиб кетсанг ёки қалами зўрроқ мухлисингдан бирини юборсанг! Биз сени шаҳримизни кесиб ўтадиган Кайковуз анҳори атрофидан айлантириб чиқамиз. Шундан кейин кимга нима десанг, ўзинг биласан.

Жиян, гап бундай: шу Кайковуз анҳор суви минглаб хонадонларга, бир қанча чойхоналар, ошхоналар, дам олиб, ҳордиқ чиқарадиган жойларга оқади. Бу сувдан Калинин районидаги Калинин номли колхоз, «Дамачи» совхози хонадонлари фойдаланишади. Яхши биламизки, анҳор суви шишадек тоза бўлгандагина унинг салқин шамолидан киши баҳра олади, роҳатланади. Ифлос, бўтана бўлса, таъбингни хира қилади. Бироқ, шу оби-ҳаётни қадрига етмайдиган кишилардан хафа бўласан. Бундайлар анҳор четларига, ичларига ахлат, чиқинди ташлаб, зилол сувни ифлос қилишга, бўтанага айланишига сабабчи бўладилар.

Мана, ердан қор кетиши билан шундай бефаросат кишиларнинг «сир»и очилди. Улар қиш бўйи уйларидаги чиқиндиларни анҳорга чиқариб ташлашган. Ваҳоланки, ҳар бир маҳаллада яшиклар, алоҳида жойлар бор. Биз, айниқса «Ҳасанбой», «Ривот» ва «Тешикқопқа» маҳаллаларида яшовчи айрим хонадон аъзоларидан қаттиқ ранжидик. Улар ўз маҳаллаларидан ўтадиган анҳорларга ахлат ташлаб, сув йўлини тўсиб қўйишган. Анҳор четларида ахлат уюмлари кўп. «Ҳасанбой» маҳалласидаги кўприк ҳатто кўмилиб кетган. Шу маҳаллаларнинг комитетлари, активлари шаҳримизни озода бўлиши, кўкаламзорлаштириш ишига яхши ҳисса қўшишмаяпти, бу ҳақдаги шаҳар ижроия комитетининг қарор ва буйруқларини ёмон бажаришяпти.

Бу йил баҳор тиҳирлик қилиб келди. Ҳадемай, хонадонларга оқар сув зарур бўлиб қолади. Шунинг учун зудлик билан анҳор ва ариқлар қазилиб, тозалаб қўйилиши керак. Бунинг учун маҳалла комитетлари ҳашар уюштирсин. Ҳар ким анҳорнинг четларини тозалаб, уни тоза тутиши, кўкаламзорлаштириши, супуриб-сидириб туриши керак.

Жиянимиз «Чақмоқ». Беш-ўн кун ўтказиб, Кайковуз анҳори бўйлаб юриш қилсанг. Ўшанда ҳам аҳвол ҳозиргидек бўлса, маҳалла комитетлари, участка вакиллари, шаҳар санитария-эпидемиология станцияси ходимлари адресига бир-икки оғиз аччиқ сўзингни аямай айтиб қўярдинг.

Ҳурмат билан тоғаларинг:
М. ЗИКИРОВ,
М. СОДИҚОВ.

«БИР ОҒИЗ СЎЗИНГИЗ»

(Интермедия)

Қатнашувчилар: Сотувчи ва Харидор.

Магазин пештахтаси ёнида сотувчи йигит тишини кавлаб турибди. Харидор киради.

ХАРИДОР — Ассалому алайкум!

СОТУВЧИ (истар-истамас) — Ваалайкум ассалом, келинг хизмат?

ХАРИДОР — Эркакларнинг кўйлагидан борми?

СОТУВЧИ — (ҳомуза тортиб) — Йўқ эди-я...

ХАРИДОР — Ахир, кечагина келган экан-ку?

СОТУВЧИ — Соб бўлди.

ХАРИДОР — Бирорта топилмайдими?

СОТУВЧИ — Бўлса жоним билан эди... Бир оғиз сўзингиз...

ХАРИДОР — Оббо, чатоқ бўлди-да... Ҳа, майли нимаям дер эдик... Ҳа, айтгандай сизда балки болаларнинг яхшироқ жемперларидан бордир?

СОТУВЧИ — Бор, марҳамат.

ХАРИДОР — Йўқ, сал сифатлироғидан, девдим...

СОТУВЧИ — Унақасидан йўқ.

ХАРИДОР — Жуда зарур эдида...

СОТУВЧИ — Йўқ дедим-ку, бўлмаса бир оғиз сўзингиз..

ХАРИДОР — Оббо, бўлмаса сизда студент болаларга бирорта портфел топиладими?

СОТУВЧИ — Унақа нарса жуда кам келади...

ХАРИДОР — Бирорта топиб беролмайсизми?

СОТУВЧИ — Қизиқ одам экансиз, йўқ дедимку, бор бўлса топиб берардим-да... Бир оғиз сўзингиз, ака айланай...

ХАРИДОР — Оббо, йўқ денг? Балки пештахтангизнинг остини ҳам бир қараб кўрарсиз?

СОТУВЧИ — Пештахтанинг тагидаги билан нима ишингиз бор? Сиздақа текширувчини қарангу...

ХАРИДОР—Энди танишиб қўймасак бўлмайдиганга ўхшайди... Мен худди ўзингиз айтган текширадиган одамман. Мана ҳужжатим, магазинга келган моллар сув бўлиб кетаётганлиги тўғрисидаги сигнални текширгани келганман. Энди пештахтангизнинг тагини бир кўришга руҳсат берарсиз?

СОТУВЧИ — А? Шунақами? Шуни дарров айтмабсизда... Кечирасиз, марҳамат, танимасни сийламас, қилибмизда... Узр, узр... Куйлакдан нечанчи размер керак эди? Сумканиям топамиз, жуда зўридан...

ХАРИДОР — Демак, ҳалиги айтган нарсалар топилар экан-да, а?

СОТУВЧИ Ҳа, топилмай нима? Сиздай ошна-огайнилар учун ернинг тагидан бўлса ҳам топамизда... Ҳозир есть қиламиз.

ХАРИДОР — Демак, ҳалиги камёб моллар магазининггизда бор экан-да?

СОТУВЧИ — Ҳа, ошна-оғайниларга деб олиб қўювдик... Мен ҳозир...

ХАРИДОР — Шошилманг. Аввал акт тузиб қўяйлик, кейин топиб берарсиз...

СОТУВЧИ — Йўғе, ҳазиллашманг...Нима бўлсаям топиб берамиз... Бир оғиз сўзингиз...

ХАРИДОР — Йўқ энди, йигитча, бир оғиз сўзни сиз айтасиз! Магазинга келган молларни қандай қилиб сув қилганингиз, ошна-оғайниларга оширганингиз, давлатни алдаганингизни судга ўзингиз айтиб берасиз, айбдорман, тавба қилдим, дейсиз. Ҳа, укажон бир оғиз сўзингиз!..

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

БОШЛАНДИ-Ю, ТАШЛАНДИ

Ўтган йил 3 июнь куни, қоқ пешинда қишлоқ болалари бирдан «суюнчи беринглар, симёғоч келди» деганларича чувввос солишиб, ҳаммаёқни бошларига кўтаришди. «Симёғоч келди» — бу хушхабар яшин тезлигида тарқалиб «Овжаз» қишлоғида яшовчиларнинг қулоғига етиб борди. Ёшу қари қувончдан кўчага чиқишиб, бир-бирларини табриклашди:

— Симёғоч билан...

— Электр чироғи келармиш...

Дарҳақиқат, Оҳангарон районидаги 2-«Оҳангарон» совхозининг иккинчи бўлимида яшовчи 85 хонадон бир неча йилдан бери электр нурига зор-интизор, кўз қадаб кутардида!

Бироқ, келтирилган симёғочлар қишлоқ кўчаларида анча вақтгача чўзилиб ётди, кейин ҳафсаласизлик билан иш бошланди. 10 километрга яқин масофага симёғочлар яккам-дуккам ўрнатилди. Шу билан иш таққа тўхтади қолди. Қиш ҳам бошланиб кетди. Симёғочлар қишда қулаб, қийшайиб, ёнбошлаб қолди...

Дўстим «Чақмоқ», барчага насиб қилган электр нуридан бизнинг қишлоқ аҳолиси қачон баҳраманд бўларкин?

Мирабдулло АЗИМОВ.

Ўртоқ Мирабдулло! Кўпчиликни, айниқса талабаларингни ғамини еб, қайғураётганингдан бағоят хурсандман. Тўғри, айтасан, ҳозирги вақтда ҳаётни Ильич нурисиз тасаввур этиб бўлмайди. Бу масалада совхоз раҳбарларининг беғамлиги, бепарволиги учун койинмоқчи эдик. Лекин, уларнинг уйларида электр лампочкалари нур сочяптими, ёҳуд, сизларнинг уйларингиздаги сингари пилик тутаб ёняптими? Ҳар қалай хатингда шу ҳақда ҳеч нарса ёзмагансан. Майли, бу йил ҳам сабр қил. Район, янги ташкил этилган, раҳбарлар ҳам янги. Талабаларингга айтиб қўй, ғам ейишмасин. Ғамхўр раҳбарлари бор.

Ваҳоб ва Самад Чироқбоевлар ҳам менга 4-«Оҳангарон» совхози территориясидаги «Капарта», «Увак», қишлоқларида электр чироқлари йўқ, қишлоғимизга чиқиб, ёритиб кетсанг, деб ёзишибди. Ажаб эмас, янги раҳбарлар янгича иш тутишса, қишлоқларингиз Ильич нури билан албатта нурафшон бўлади, деган умидим бор.

САЛОМ БИЛАН ХОЖАТБАРОЛИНГ.

АТТАНГ, АТТАНГИ БЎЛДИ

(ҚОЛОҚ КОЛХОЗ ИНЖЕНЕРИНИНГ ХИРГОЙИСИ)

Утган йили мажлисда сўзлар жарангн бўлди,
Камчиликлар очилиб танқидлар жангн бўлди.
Машиналар ремонти сифати учун курашга
Бир овоздан тасдиқлаб ваъда наҳанги бўлди.
Лекин наридан бери яъни ремонт тугади
Устини кўкка мойлаб дедилар янги бўлди
Машина яхши юрмай бир-икки ҳафта ишлаб
Тўхтар мотори арзи тар-тар оҳанги бўлди
Уён қилди бўлмади, буён қилди бўлмади
Бечора механикнинг аҳволи танги бўлди.
Мусобақадош колхоз ўтди ортда қолдириб
Судралиб марра сари аттанг-аттанги бўлди
Яна кеча Деҳқоний бир катта мажлис ўтди,
Камчиликка хитобон танқидлар жанги бўлди.

Тўхтамурод ДЕҲҚОНИЙ.

РАССОМ ХАНДАСИ

— Раънохонни чақириб берсангиз?...

— Ҳой адаси, сизга нима бўлди, Раънохонингиз ўзимман-кў?!

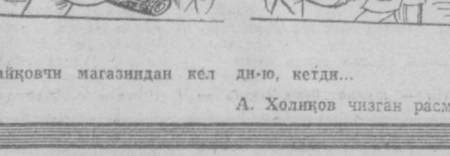

Чайқовчи магазиндан келди-ю, кетди...

А. Холиқов чизган расмлар.

Реклама ва эълонлар

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 15/IV да **Дон Жуан,** 16/IV да **Беҳуда эҳтиёткорлик** (кундуз соат 12 да), **Князь Игорь** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 15/IV да **Табассум ўғрилари,** 16/IV да **Олтин девор** (кундузи), **Ажал минораси** (кечқурун), 17/IV да **Олтин девор.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 15/IV да **Ҳалима,** 16/IV да **Хотинимнинг эри,** 17/IV да **Жон қизлар.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **АЛЬБИНА ЗОТОВА** раҳбарлигидаги **«АФСОНАВИЙ УЛКА»** иллюзион аттракционининг хайрлашув гастроллари (кеч соат 7 яримда; шанба ва якшанба кунлари: кундуз соат 3 ва кеч 7 яримда).

КИНО

15, 16 АПРЕЛДА

Муҳаббат фожиаси — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, ҲАМЗА номли, САНЪАТ САРОЙИ, «КЎКЧА» (кундуз ва кечқурун), «ЧАЙКА» (кундуз соат 2 ва 5 да).

Ҳалок бўлган жавоб беради — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Кўча назоратчиси — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Соҳибжамол малагим (кундуз соат 1 ва кеч 6 да), **Захар Беркут** (кундуз соат 11, 4 ва кеч 9 да): — «МОСКВА».

Ҳамроз — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Саргузашт изловчилар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Кубан казаклари (жуфт соатларда), **Омадли жентльменлар** (тоқ соатларда): — «ДРУЖБА».

Денгиз ўт ичида — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Ёшлар — «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун).

25 апрель кундуз соат 1 да Тошкент Қишлоқ хўжалик институти агрохимия ва тупроқшунослик факультетининг илмий совети кенгаши (Орджоникидзе район, 4-алоқа бўлими, Ялангоч қишлоғи, 47-аудитория)да қишлоқ хўжалик фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун.

Н. Анчурина: «Турли даражада чириган гўнгнинг типик соз-тупроқнинг баъзи агрохимик ва агрофизик хусусиятларига ҳамда пахта ҳосилдорлигига таъсири» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ

Диссертация билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

25 апрель кундуз соат 1 да Тошкент қишлоқ хўжалик институти агрономия факультетининг илмий совети кенгашида қишлоқ хўжалик фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

А. Г. Валуев: «Тошкент областидаги кулранг тупроқли ерларда бедани донли экинларга аралаштириб экиш» деган темада;

Л. В. Сакович: «Жанубий Уралдаги қурғоқ саҳроларда турли хил қалинликда экилган маккажўхорини суғориш режими» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонаси (Орджоникидзе район, 4-алоқа бўлими)да танишиш мумкин.

25 апрель кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси механика ва бошқариш процесслари бўлимларининг техника фанлари бўйича бирлашган илмий совет кенгаши (Я. Колас кўчаси, 28-уй)да техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

А. Х. Исмоилов: «Узлукли информация узатиш каналини ўлчаш ва унинг математик моделини танлашни автоматлаштириш» деган темада;

Т. Йўлдошев: «Конуссимон қобиқлар масалаларининг ечимини алгоритмлаштириш» деган темада

26 апрель кундуз соат 2 да Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий совети кенгаши (Черданцев кўчаси, 25-уй)да филология фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

М. Норматов: «Ҳаким Назир ижодининг ғоявий-бадиий хусусиятлари» деган темада;

Ҳ. Носиров: «Уйғур тилидаги тожикча-форсча ўзлашмалар (совет уйғурлари тили материаллари асосида)» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан академия кутубхонаси (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй)да танишиш мумкин.

25 апрель кундуз соат 2 да Меҳнат Қизил Байроқ орденли Тошкент Қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва ирригациялаш инженерлари институти советининг кенгаши (101-аудитория)да иқтисод фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

П. А. Зайцев: «Иссиқ-Кўл курорт районида қишлоқ хўжалигини ривожлантириш ва ер тузиш ишларининг асосий масалалари» деган темада; техника фанлари кандидати илмий даражасини олиш учун

Ю. Б. Ханис: «Шишаформалаш машиналарининг иш шароитини текшириш ва айрим муҳим деталларининг чидамлилигини ошириш» деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонаси (Қорниёзов кўчаси, 39-уй)да танишиш мумкин.

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р — 02367. ИНДЕКС 64697. Р — 02370